

De peccato

habuit insidiatē sibi: et ille p̄parauit ci-
baria et portauit ad eū. et sic p̄pter bene-
ficia sibi ab eo exhibita recōcillat⁹ est ei

De accidia.

Accidia s̄m Hugonē li. ij. de
sacramentis sic diffinit. **A**cci-
dia est redū et amaritudo ani-
mi iordinata: qua iocūditas
spūalis extinguitur: et quodam despera-
tōis p̄ncipio mēs in semetip̄am subuer-
titur. Sed **Berū.** dicit q̄ accidia est q̄-
dam animi torpor quo q̄s negligit aliq̄
bona ichoare aut fastidit p̄ficere. **Sic**
dum q̄ accidia est peccatum graue **Pri-**
mo q̄ multum displicet deo q̄ homo ē
piger et tardus ad bonū. sicut p̄ ex mul-
tis locis sacre scripture. Et p̄mo ex illo
libro **Apoē. iij.** **U**tinā frigid⁹ esses aut
calidus. s̄ q̄ tepidus es et nō calid⁹ ne-
q̄ frigidus incipiam te euomere ex ore
meo **Calidus** est q̄ feruens est ad bonū
frigidus est q̄ simplr̄ desistit a bono **Te-**
pidus s̄o q̄ medio modo se habet. Et
dicit glo. interli. q̄ maior spes est de fri-
gidis q̄ de tepidis. **Cuius** rei hec ē cā
q̄ tepidi quandā securitatē accipiūt de
hoc q̄ aliqd̄ boni agūt. et ideo se nō cor-
rigūt. **S** frigidi id ē p̄ctōres se esse ma-
los p̄gnoscūt. ideo citius p̄uertūt **Te-**
pidus de ore dei euomit qm̄ in deterio-
ra p̄cipitat. vel quando impenitēs mo-
rit. et a p̄sortio sanctorū remouebit. **Q̄**
etiā accidia deo multū displicet p̄t ire-
rum ostendit p̄ hoc q̄ d̄ **Luce. xv.** ubi
sic habet. **Dico** vob q̄ ita gaudiū est ā.
d. sup̄ vno p. p. agente q̄ sup̄ nonaginta
nouē iustis q̄ nō in. p. c. zc̄ **Ibi** dñs feruē-
tem p̄ctōrem post conuersionē nonagin-
tanouē p̄ponit. sicut dux ī p̄plo plus di-
ligit vnū militem q̄ post fugam reuersus
hostem fortiter p̄mit. q̄ cum q̄ nūq̄ fu-
git. nec vnq̄ fortiter egit **Plus** amatur
ager q̄ post spinas et tribulos fruct⁹ ybe-
res reddit: q̄ q̄ spinas et tribulos nunq̄

habuit et semp̄ steril⁹ extitit. **I**tem p̄t ad
duci q̄d legit **Luce. xij.** de ficulnea fru-
ctum non faciente. ubi d̄r. **Succi** dicit il-
lam: vt q̄d terram occupat **Et** quod d̄r
Math. xxv. Seruum inutilem eijcit in
tenebras exteriores. **Ex** q̄bus patz̄ qm̄-
tum displicet deo accidia. **S**ecūdo ac-
cidia multum displicet deo. q̄ accidio-
sus magis est deo inobediēs q̄ creature
irrōnales. cum plus teneatur deo p̄pter
plura bñficia que accepit a deo p̄t alijs
creaturis. **E**xemplum de sole. **P**osuit ei
deus p̄ceptum soli vt singul⁹ diebus ve-
niat ab oriente in occidentem. et singul⁹
noctibus reuertatur in orientem. nō pi-
gritatur nec de die nec de nocte nec esta-
te nec hyeme implere illud p̄ceptum. et
quātūcūq̄ laborat in vna die: tamen
summo mane orit̄ seq̄nti die. et tamē nō
expectat talem remuneratōem laboris
sui vel talē penam negligentie sue qualē
homo. **A**d hoc videtur habuisse respec-
tum **Aug⁹.** cum dixit **Indecens** ē xp̄ia-
no si radius sol eū in lecto iueniat **Pos-**
set em̄ dicere sol si potestatem habet lo-
quendi. **A**mplius laborauit heri q̄ tu.
et tamē ego surrexi et tu adhuc dormis.
Possumus etiā accipere exemplum ad
detestatiōem huius peccati ab eis q̄ ex
terra nascunt. **U**idemus em̄ herbas et
arbores: que cum m̄mum habeāt miti-
um in crescendo ad magnam quāritatē
peruenire. **E**t tali exemplo videtur **Sa-**
lomon. puer. vi. d̄scens. **U**ade ad for-
micam o piger et p̄sidera vias eius et di-
sce sapiētiam. q̄ cum nō habeat ducentem
nec p̄ceptores nec p̄ncipem: parat ī esta-
te cibum vt in hyeme comedat. **P**otest
erubescere piger homo q̄ animal ramp-
uum in futurum sibi p̄ouidet. et ip̄e vñ
rōnis habens non vult sibi p̄ouidere.
de futuro. **I**tem videmus aquā semp̄
deorsum currere nisi impediatur. et sic d̄
omnibus creaturis et aialibus. **U**n̄ **Are-**
sto. li. xi. aialium. **N**ullum ens naturali-
ter est otiosum. vñ in omnibus aialib⁹

et res multa. Et sic dicit
dicitur dicitur dicitur
Luce. xv. de ficulnea fru-
ctum non faciente. ubi dicitur
am amos p̄p̄torem p̄
monentem q̄d q̄
fuit dicitur dicitur
mas q̄d q̄d dicitur
p̄ oculis q̄d dicitur
superiorē cōditiōē
semis mō cōditiōē
a deo p̄p̄torem
eterno ad complacitū
O si possent creatur
his pariter extant. vt
totus vñ p̄ncipio: qu
nes amatores vñ p̄ncipio
nō d̄p̄torem. q̄ nō a
sustinente p̄ncipio: q̄
etiam q̄d dicitur dicitur
p̄ncipio dicitur dicitur
nare cogitans cum cōditiōē
u dicitur dicitur dicitur
mōis. **U**nde dicitur p̄ d̄o
vñ cōditiōē dicitur dicitur
rōnis dicitur dicitur
me mouent. vñ dicitur dicitur
q̄ nō d̄ d̄o dicitur dicitur
le dicitur dicitur dicitur
cūdo videtur dicitur dicitur
et dicitur dicitur dicitur
los p̄ncipio: q̄ dicitur
tū nō cogitans dicitur
et dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur
le ad d̄o dicitur dicitur
vñ dicitur dicitur dicitur
ci p̄ncipio: q̄ dicitur dicitur
quies s̄. et dicitur dicitur
cūdo p̄ncipio: q̄ dicitur
f̄ dicitur dicitur dicitur
oils peccatis et dicitur
De multis dicitur dicitur
f̄ dicitur dicitur dicitur
non audet hominē temptare
U n̄ dicitur dicitur dicitur
f̄ dicitur dicitur dicitur

est res mobilis. Existis elicitur q̄ acci-
diosus est vilior oibus alijs animalib⁹.
Tertio displicet accidia deo: q̄ mundi
amatores plus laborant p̄ perituris et
momentaneis reb⁹ q̄ illi qui dicunt se eē
suos christi pro eternis. si em̄ considere-
mus que z quāta sustinent hoīes p̄ tē-
poralibus. z quātum laborant homines
superbi ad ornādū se huic mundo. pos-
semus merito confundi in nobisip̄s. q̄
a deo pigri sumus laborare pro regno
eterno ad complacēdum dō. **Uñ aug⁹**
O si possemus excitare homines z cū ip-
sis pariter excitari: vt tales essem⁹ ama-
tores vite p̄manentis: quales sūt homi-
nes amatores vite fugientis. **Uñ me-**
rito displicet deo. q̄ mōdi amatores pl⁹
sustinent: z plura faciunt z grauiora ex-
ercitia exhibent mūdo z diabolo q̄ sui
p̄i ip̄i dō. z maiorē sollicitudiez hñt or-
nare corpora sua cum ornatis vestib⁹ q̄ ser-
ui christi ornare aīas suas cū virtutib⁹ et
meritis. Unde abbas p̄bo vidēs mu-
lierem ornata in alexandria flet: z int̄-
rogantib⁹ causaz sui fletus ait. Dueres
me mouent. vñ de illius p̄ditione. Alio
q̄ nō habeo tale studiū placēdi dō. qua-
le h̄z ista quō placet hoīb⁹. **CS**
cundo vitanda est accidia q̄ multū pla-
cer diabolo. Primo q̄ diabol⁹ accidio-
fos possidet quiete z pacifice. Nam acci-
diosi non cognoscunt diabolu in se q̄el-
cere: ideo nō curant eū expellere. **Quānt**
diabolus habitat z quiescit in accidio-
sis ad hoc p̄t̄ valere illud **Mat. 12. De**
immūdo spū qui veniēs domū inuenit
eā vacatē: vadit z assumit septē spūs ne-
quiores se. z ingressi habitant ibi. **Se-**
cundo placet illud vitium diabolo: q̄ p̄-
stat diabolo fiducia temptandi hoīez d̄
alijs peccatis z eū fortiter aggrediendū.
De multis em̄ vicijs temptat diabol⁹
hoīem tepidū z accidiosū: de quib⁹
non audēt hominē temptare feruentē.
Uñ dicit autoritas. **Olle feruenti mu-**
scen non insident. Accidiosus em̄ se facit

quasi receptaculum oīm viciorū. **Berū**
de consideratione. **Oīm cogitationum**
malarum z temptationū incensuū ē ocī-
um. **Uñ ergo sit ociosus suus dei.**
Augustin⁹. **Ociositas sine dei timore**
magistra nequiciarum est. Sic ergo p̄z
q̄ accidia z ocium est origo oīm viciorū.
Accidia em̄ precipue solz esse occasio lu-
xurie. Exemplū de dauid z salomone z
de zodomitis. Etiam solet esse occasio
superbie. p̄s: **In labore hoīm non sunt**
z postea. ideo tenuit eos supbia. etiā so-
let esse occasio auaritie. quia non vult la-
borare: ideo desiderat m̄tra habere sine la-
bore. Nolite ergo locum dare diabolo.
Semp̄ aliquid hōi facto: nec te diabo-
lus ociosum inueniat. Unde exempluz
in li. vitasp̄trū dixit quidā senex q̄ hō
existens in occupatione bona h̄z vñm
diabolu cum temptatē. h̄ hō ociosus
infinitos demones h̄z eum ad malum
incitātes. vñdē p̄rius locus ociosi est i-
fernus: sicut z diaboli. q̄ sic p̄t̄ ostendū.

CConstat em̄ q̄ ociosus in celuz
non recipitur q̄ celum est merces opera-
rioz. **Uñ **Mat. 20.** dicit **V**oca ope-
rarios z redde illis mercedē. vbi notan-
ter specificat oparios. z non ociosos.**

Neq̄ in paradiso recipiunt. **Berū. scdo**
Tulit deus hoīem z posuit eū in para-
disū vt oparetur. neq̄ in purgatorio.
Uñ p̄s. **In laborib⁹ hoīm non sunt.**
zē. Et ideo cum hoīb⁹ nō flagellabū-
tur. neq̄ in mundo. Uñ **Luc. 13. dicit**
tur de ficulnea: succide eam vt quidā frā
occupat: igitur locus ei⁹ nō erit alibi nisi
in inferno. Tertio placet accidia dia-
bolo. q̄ hoc vitio tunc maxime homines
infestat z impugnat quādo sunt in serui-
cio dei. vñdē p̄tez dei nititur eis auferre:
nec parum deteriorat seruitiū dei. q̄z
faciūt psalteriū cum fastidio lectum mi-
nus sit deo gratum. q̄z psalmus vñ⁹ curz
deuotione z hilaritate. vñdē **Hieron.**
****S**allem psalmū vñm cū deuotione et**
hilaritate mentis decātare q̄z totū psal-

E De peccato

tertiū cū fastidiōz accidia. **D**ix̄ ḡ est q̄ sum? ita pigri z accidiosi cū merces sit tā magna. vñ Bern̄. d̄ p̄sideratōe. Si lahor terret: merces inuitat. vnusq̄sq; em̄ fm̄ suū laborē mercedē accipiet. **U**n̄ auḡ. Quāta em̄ seminauerim? i opib; bonis tm̄ metim? i fructib;. **I**ḡ debere m̄ nos cogere ad fruitū dei. z excutere illā pigritiā z accidia. z feruent̄ deo fruit̄

Tertio accidia exirada z cauēda. qz ē hoī valde nociua. aufert em̄ hoī bona natuē. bona grē z bona glie. **P**rimo eī aufert hoī bōa nature. nā accidia naturale ingenū z cetera bōa naturalia deteriorat. z si nullū dānū aliud faceret hoī nisi de t̄pis omissione: nō paz dānificaret hoīem. **S**z multi sūt q̄ dānum istd̄ nō reputāt. cū tm̄ nihil nobili? habeant. nā in vna hora t̄pis p̄t hō pmereri remissionē oīm p̄ccōz. dei gr̄az z et̄nam gliaz. **S**ecdo aufert accidia bōa grē. ad qd̄ valz illd̄ **D**af. 25. d̄ suo pigro **T**olite ab eo talētū: z date eī q̄ hz decē talenta. **Q**m̄ em̄ habētī dabit z q̄ nō hz: id qd̄ videt h̄e auferet ab eo. z ab eo q̄ nō hz studiū z volūtatē opandi sepe aufert facultas. **I**usto em̄ dei iudicio fit vt q̄ n̄ vult opari duz p̄t postea nō possit dum vult. nec solū gr̄az aufert accidia h̄eriaz fructū q̄ ex gr̄a deberet p̄cedere. z sic aufert totā vtilitatē hui?. **B**er̄n̄ **Q**uid mītius me p̄uares: o amara mors vite vsu q̄ fructu. **N**ā vita sine fructu gūioz ē q̄ mors. **D**eniq; duplex malū paratur liḡno infructuoso securis z ignis. **T**ertio accidia aufert bona glie. qz bona glorie p̄mittunt solū strenuis z vigilātib; **U**n̄ **L**uc. 12. **B**ti fui illi quos cū venerit dñs inuenerit vigilātes. **A**men dico vobis. q̄ p̄tinget se. **D**af. 12. **R**egnoz celozum vim patitur. z violenti rapiunt illud. **E**cōtrario pigri z accidiosi amittunt illud. **U**nde leo papa in quodam fm̄one. **N**on dormiētib; puenit regnū celoz: nec otio nec desid̄ia torpētib; beatitudo et̄nitatis ingerit.

De filiab; accidie. **E**quit de filiab; accidie que sūt z qñ sunt p̄ccā mortalia: **L**irca qd̄ sciendum q̄ p̄ma filia est pusillanimitas. i. kleynmutigkeyr. **E**st eī pusillanimitas q̄ magnis existēs donis dignib; nō dignificat seipz. sic hñ dispositus ad p̄tutes vel ad sciam z ad alioz directōem non vult fm̄ suā possibilitatē opari vt hīs se dignificet. **C**ontrariatur em̄ legi nature. **D**ia em̄ fm̄ suā naturalē inclinātōem exequunt̄ suas actiones fm̄ cōem cōmensuratōem sue potentie. vt p̄z in reb; tā cognitōe carētib; q̄ cognitōem habentib;. **Q**uia quādo qz tm̄ pusillanimitas p̄cedit ex supbia qua pusillanimitas nimis innitit sue pernaciez p̄prie sententie qua reputat se insufficientem ad ea que p̄t. **U**nd̄ p̄t̄ 26. **S**apientior sibi stult? videt septem viris loquentib; sentētias multoties ē p̄ccm̄ mortale. scz qñ ex hac p̄tinacia pusillanimitas abutit̄ suis bonis naturalibus. vel gratijs diuinitus sibi datis nō tendēdo ad bona: sed diuertendo ad vilia z ad mala. **U**nde domin? suum pigrum dānauit z puniuit. q̄ acceptā periculiā dñi sui suffodit in trā. z non est operat? in ea p̄pter quendam pusillanimitatis timorem. **A**d istā filiā accidie possunt reduci tepiditas mollicies z somnolentia. q̄ ab alijs spēs accidie ponuntur **U**nde mollicies qñq; est p̄ccm̄ magnū fm̄ eundem **H**ermannū de sebildiz. s. qñ homo non renitit carnalib;. sed voluntarie eas inualescere p̄mittit. **S**omnolentia at̄ que vigilātie z cautele opponit p̄t esse causa mortaliū p̄ccozum. z qñ qz p̄ccm̄ mortale. vt qñdo homo nō est cautus z vigilā s̄ in his q̄ necessaria sunt ad salutem. **T**epidus est modicus z remissus amor ad bonū. **S**ecdo filiā accidie est malicia. que signat inimicitiam quaz habet aliquis ad virtutes q̄ fit inimicus v̄tutum. z ex pigritia z nauſea dolet de hoc qd̄ aliqd̄ boni d̄iace

le domat...
ales. Sed...
est...
Leg...
g...
m...
g...
f...
f...
p...
b...
A...
E...
B...
e...
a...
p...
o...
m...
v...
f...
m...
d...
p...
g...
r...
v...
b...
q...
i...
s...
q...
l...
s...
z...
d...
r...
v...
v...

se; ieiunare. orare. missam audire. & sic d
 alijs. Sed libenter iret ad choreā: hoc
 est; sibi dulcer delectabile. & sic de alijs
 Ergo confitendum est hic si malum cuz
 gaudio perpetrasti. & bonum opus cuz
 tristitia fecisti. & cum tedio magno. Ita
 q̄ vna hora in ecclesia longior tibi videat̄
 q̄ tres in foro vel in chorea. Et hoc est
 signum q̄ sunt vacui a gratia. & cor eorū
 plenum est cum mundanis delectationi
 bus & gaudijs. Unde ap̄ls. i. Cor. iiij.
 Animal homo non percipit ea que dei sūt
 Unde beatus Aug⁹. li. 5. confessionū.
 Gaudium diuine dulcedinis nō degu/
 stas. si carnali delectatione cor maculas
 Unde Bern⁹. in q̄dam ep̄la. Quomō
 ignis & aq̄ simul esse non possunt. sic spū
 ales & carnales delitiae in eodem se nō cō
 patiunt. **T**ertia filia est ran/
 cor: & sequitur ex secunda. scz q̄ non solū
 odio virtutes: sed etiam illum qui suadz
 mihi virtutes & vult me trahere ad bonū.
 Verbi gratia. Si aliquis diceret mihi
 q̄ deberem ire ad s̄monem vel ad missā
 vel orare deberem: vel si aliquis me fra
 tne ammoneret & corripere p̄ excessib⁹
 meis. Vel predicaret mihi quid fugien
 dum sit. scz p̄cc̄a quid s̄uandum scz p̄ce
 pta & virtutes. quid timendum sit. & me/
 morādum. scz mors & extremum iudici
 um. quid desiderādum & petendum. scz
 gratie & virtutes in presentiz gl̄ia i futu/
 ro: illum odirem & toruo vultu respicerē
 hoc puenit ex nimia tristitia et pigricia
 quam quis habet: & non vult resistere. &
 ita mens & cor amaricatur q̄ nihil boni
 sapit. & talis mentis amaritudo rancor
 dicit. Un̄ Hermānus deschilditz lo/
 quēs de his duabus filiabus dicit q̄ ma
 licia est quoddā firmatū odiū ad repul
 sationē oīm mediōrū ad deū reducētiuz
 & cōstat q̄ est grauissimū peccatū. Un
 de Richar. sup̄ illud. nō in fermēto ma
 licie d̄t q̄ malicia est ex proposita delibe
 ratōe malo cognito malo an̄o consenti
 re. Unde etiaz Chusof. sup̄ Mat. Si

cut ignis quāto amplius ligna suscepe
 rit in maiorē flāmā se erigit: sic anima
 mala quāto magis veritatē audierit: eo
 amplius in malicia excitatur. Sed ran
 cor s̄m Hermānum deschilditz cuz sic
 quedaz amaritudo & abominatio vlt̄ de/
 testatio virtutum vel hominū ad spūa/
 lia inducētium vel etiā ip̄orum bonoz:
 semper ē peccatū mortale: licet p̄mī mo/
 rus possint esse peccata venialia. Quia
 s̄m eundem abominatio spūalium s̄m
 genus suum est graue peccatum morta
 le: multo magis q̄ tedium boni: nisi cō/
 sistat in p̄mis motibus sensualitatis.

Quando em̄ ad deliberatōem ratōnis
 & consensum voluntatis pertingit. ē val
 pe graue peccatum. Quia est quedam
 periculosa renitentia contra spūalia & di
 uina. p̄s. Tu vero odisti disciplinam.

Quarta filia est torpor. & est quedaz in/
 sensualitas p̄pter quā homo nō p̄t idu/
 ci ad executōem mādatorum dei: hoc ē
 q̄ homo tam stolidus & durus & peruer
 sus erit q̄ non p̄t induci ad s̄uādum p̄
 cepta dei. Et torpor circa p̄cepta est pec
 catum mortale s̄m genus suum. quo i/
 cidit in rōem inobedientie. Ad hanc fili
 am accidie reduci possunt dilatio tardi/
 tas: negligentia. Pro quo sciēdū q̄ s̄m
 Hermānum deschilditz dilatio est mlt̄
 triplex. scz conuersionis que est valde pe/
 riculosa qz contra sapientem. Eccl̄. 5.

Retardes p̄uerti ad d̄m & ne differas
 de die in diem. subito ei veniet ira illius
 & in tpe vindicte disperdet te. Itē ē di/
 latio confessionis que sine peccato mor/
 tali vltra annū differri nō potest. vt patz
 extra de pe. & re. oīs vtriusq̄. Et existen
 ti in peccato mortali dilatio cōfessionis
 est valde periculosa & damnosa. qz q̄ cul
 pam mortalis peccati mox expiare n̄ cu
 rat: cito ad aliud mortale cadit. Q: s̄m
 Greg⁹. Unū peccatū mox suo pōdere
 ad aliud trahit. Item est dilatio incho
 ationis boni operis vt patet p̄ eos q̄ de
 cūt cras cras more coruozū quosq̄ mors

De peccato

veniat. Unde aug⁹. S. confess. Quā / diuz cras: qre non mō. qre non ex hac / hora finis est torpedinis mee. **D**e tar / ditate quō sit pccm: Sciendum q tar / ditas z negligentia fm reatū pccī satis / incidunt cū pmissis. qz circa pcepta sta / tim implenda. tarditas pōt esse quādo / qz peccatū mortale: z multo magis negli / gentia. sicut si quis esset in pccō mortali / si tardaret de hoc confiteri donec missā / dixisset peccaret mortalit. etiaz si statim / post missam confiteret. z multo magis / si totaliter negligeret cōfiteri. **H**

Quinta filia accidiē est desperatō. qz / diffidentia meritoz mater est diffidētie / premioz. Dicunt em̄ aliqui ex nimia ac / cidia ego non possum ista facere. veniaz / vbi possum. z sic quasi desperant d̄ vita / eterna. Sed si sine labore z bono opere / vitā eternā habere possent: tūc bene re / ciperent. Et est grauissimū peccatorum / desperatio. Unde Iud. de sūmo bono / Desperatio pccōz est omī pccō. Uñ erz / Aug⁹. super Iohem. De nemine despe / radum est cum est in hac vita. Solū em̄ / desperatōis crimen est: qd̄ mederi nō pōt / Sciendū fm Hermānum de schulditz / Desperatio est pccm mortale: imo gra / uissimum pccm. z pccm in sp̄m sanctuz / apud sanctos doctores. Tamē sic alia / peccata hz quosdam primos mor⁹ licet / valde periculosos: tamen non semp for / te habentes rōem peccatoz mortaliū / **S**exta filia accidiē est euagatio circa / illicita. Qui em̄ absorptus est tristitiam / non habens in se vbi delectetur euagat / ad exteriora querens delectatōem. Nū / em̄ hō non habet delectatōem in deo. / tunc querit z solatōem ab extra. qz anīa / hoīs sine delectatione esse nō pōt: z ista / euagatio sepius est peccatuz mortale. s. / qñ talis euagatio circa talia obiecta ver / satur: que fm se sūt peccata mortalia. in / quibz aliquis morosa delectatione mo / ratur nō solū aīo talia operandi: sed cau / sa oblectādī aīm in talibz. vt sup̄ de pec

cato morose delectationis dicitur est: tal / euagatio est peccatū mortale. Ista enim / euagatio facit homies instabiles z imp / seuerātes. Not. qz in deuotio z euagatio / ex pposito z scienter vel ex mala cōsuetu / dine circa horas canonicas dicendas. / circa missas legendas: z circa quodlibz / officium diuinū z in locis sacris qñ doctz / possunt esse pccā mortalia. scz qñ homo / ita remittit circa talia qz ita in deuot⁹ et / vagabund⁹ in mente sit qz vel verbū ad / se p̄tinens vocaliter non dicit vel trunca / te vel in deuot⁹ absqz omni intentione / dictum ab alijs non attendit. vt dissolu / tiōem nimīā z irreuerēciam in choro. vt / circa altare vel in ecclesia facit. quia ex p / cepto ecclesie tenētur qui in sacris ordini / bus sunt cōstituti studiose z deuote cele / brare officium nocturnū z diurnum. vt / habet extra de cele. missaz. c. psbyr. z c. / dolentes. Et qz dimitteremā hoīa scē / terz sine cā rōnabili peccaret mortaliter / Ideo habet bñficia. z circa curā tpaliū / nō occupātur: sicut seculares. vt ideo de / uot⁹ z attent⁹ attrēdāt dō. **S**e / quit⁹ p̄siderare quō tedium boni sit pec / catū mortale. Pro quo sciendum qz fm / Hermānū de schulditz tediū boni pōt / p̄siderari triplr. Uno mō put est qd̄az / morus naturalis ex lassitudine corporis / post exercitiū spūale. pueniēs z sic nō est / pccm. Secdo mō fm qz est mor⁹ appeti / tus sensitiui z tristitā d̄ ope spūali labori / oso. z pōt esse pccm veniale qñtūcūqz et / iste appetit⁹ sit deliberat⁹. qz p̄sensus in / veniale nō est nisi veniale. Verbi gratia / Sicut cātō vel oro cum tedio. z tū p̄p / ea nolo dimittere z sic est solum veniale / Tertio modo. cū hoc tedium redūdarī / omissionem eozū que sunt necessaria sa / lutiz ad que hō necessario tenetur. z sic / est mortale Verbi gratia. Sicut nō au / dire missam in die dñico. vel penitenti / am iniunctam non complere. Lū autēz / tedium redundat in p̄sensus ratiōis vt / voluntatis bonum diuinū non amāns

vel cum talibus...
tam morali...
tas cum...
gubernat...
ad...
reducit...
sana...
z delectatō...
ex...
di...
accidit...
ficti...
sp̄...
ex...
L...
H...
re...
se...
dilectio...
te...
et...
sua...
gore...
hō...
sunt...
alio...
nō...
es...
voti...
liber...
mō...
si...
op...
res...
coram...
qñ...
quid...
ne...
vulg...
ada...

vel cum fastidio recogitantis: est peccatum morale. Tum ex eo quod ratio et voluntas cum tristitia feruntur in bonum de quo gaudendum esset et directe contrariatur charitati. Tum etiam quia tale tedium redundat in omissionem eorum que necessaria sunt salutis. scilicet diligere verum bonum et declinare a malo. Si autem tedium illud ex omissione boni et difficultate aggrediendi boni ducit in desperationem: tunc iam accedit ad peccatum in spiritu sanctum. Et si tedium ita crescat. quod injiciat sibi manustitiam similis erit iude. qui laqueo se suspendit. ergo magna mala oriri possunt ex tedium ex accidia. nisi ei resistatur.

Accidia palliat se sub triplici specie virtutis. Et primo sub ficta specie discretiois. quod maxime apparet in illis qui dicunt quod libenter exercerent se in operibus strenuis: nisi in hoc metant discretiois et naturalis virtutis excedere se timerent. Remedium contra illud est quod multi debiliores eo magis ardua pro cooperatorem diuine gratie operantur quam sint illa ad que per diuinum instinctum aliquotiens ipsi inclinantur. Et quod firmiter speret in adiutorio diuino qui ipsum per suam gratiam in bonis actibus poterit vigorare. ut etiam confidenter dicat cum apostolo. Omnia possum in eo qui me confortat. Certa igitur causa est: quare paucissimi sunt feruentes in exercitio virtuoso. rari sunt qui plene deo confidunt: quod possit eos confortare. Secundo occultat se sub specie humilitatis. Sicut qui dicunt: quod libenter feruentius orarent: et crebrius elemosynis et operibus pietatis insisterent. si ex hoc fauore humane laudis et propriam complacencia incidere non timerent ne meliores apud homines reputarentur: quam sunt coram deo. Remedium contra hoc: quod quoniam homo timet quod de virtute exercitio aliquid incidat complacencie propter humilitatem: tunc propter timorem complacencie debet diligenter perscrutari. ut ad talia opera exercenda in publico astringatur ex necessitate

vel ex charitate. Et si ex necessitate astringatur. puta quod pertinet ad veritatem vite sicut doctori incumbit veritas doctrina in publico. vel etiam audire missam. dare elemosynam. audire sermones. ordinet primam intentionem in deum. et si occurrit resistat. Et tunc propter timorem complacencie incidere non dimittat in publico frequentare. quia si illabitur de hoc complacencia: ille resistat et dicat cum Berno. Propter te non incepti: nec propter te dimittant. Si autem astringatur ad illa ex charitate vel voluntatis arbitrio: tunc debet eam tam diu frequentare in priuato donec ex frequentia actuum effectus eius tamen firmetur in bono virtutis et in amore diuino. quod possit illos actus etiam in publico sine periculo complacencie exercere. Tertio occultat se sub specie deuotiois et spiritualis feruoris. Quod apparet in his qui dicunt se ideo permittere quendam virtutum exercitia (ad que requiritur exterior occupatio) ut intime contemplationi et feruori deuotiois amplius ad deum inardescant. Et tales in illum errorem incidunt quod dicunt: quod existentes in statu perfectionis et contemplationis in eleuatione corporis christi non debent assurgere nec ei reuerentiam exhibere: dicentes hoc esse imperfectionis si a puritate et altitudine contemplationis tantum descenderent. quod circa sacramentum christi aut humanitatem et passionem christi aliquid cogitarent. Sed illud est nimis erroneum: quod nulla potest esse tanta deuotio. dum tamen homo non rapitur supra seipsum. et a sensibus extrahatur. quod hominem possit absolvere ab obligatione que tenet preceptis dei et statutis ecclesie quibus homo astringitur ad deo gratias referendum de beneficio incarnationis et passionis christi et eius sacramentis. Et ideo nulla potest esse tanta feruens deuotio quam homo teneat in eleuatione corporis christi (quod passionem dominicam repunit) flectere genua. et reuerentiam deo exhibere. Exemplum. erat quidam qui se valde reputabat esse deuotum. que vna vice infra missam

C De peccato

psternebat se: et noluit eleuare caput: tunc miles stans circa eam dixit ei. Ergas te iam enim eleuast corp⁹ xpi. Et illa. Ego sum super hoc. et sic se non erexit. Tunc miles iterum et iterum ammonuit eam. Et illa ut antea respondit sibi. Tunc miles cum proprio pedereiecit eam de sede dicens. in nomine diaboli es tu super hoc quod debes exhibere reuerentiam creatori et redemptori tuo.

Remedia contra accidiam.

Sequitur de remedijs contra accidiam. Quorum primum est secundum Willhelmum. diuersitas occupationum. Hoc remedium habet in vitas pariter. ubi legitur quod beatus anthoni⁹ temptat⁹ spiritu accidia: et resistens in heremo dicebat. Domine saluari desidero: hinc cogitationes non permittunt me. quidnam faciam. et quomodo saluari debeo omnem de mihi. et respiciens: vidit quandam astantem torquentem funiculum qui sibi similis erat. deinde ex opere surgentem orantem. et iterum surgentem plectras facientem de palmis. et inde rursus ad orientem surgentem. Erat autem ille angelus domini et dixit ei. et tu ita faciens anthoni saluaberis. **S**ecundum remedium est consideratio laboris christi qui pro tempore laborauit in terris. Unde Gregorius. Si passio christi ad memoriam reducatur. etc. **M**at. xi. Non est seruus maior domo. Magna superbia est si uelit quiescere seruus ex quo laborauit dominus. Laborauit autem dominus iesus christus primo in natiuitate cum ad durum presepium positus fuit: et uilibus panniculis inuolutus. Unde dicit per prophetam. In laboribus a iuuentute mea. Secundo laborauit corde per anxietatem et tristitiam et compassionem quam habuit super peccatores. **M**at. viij. Misereor super turbam. Tertio laborauit ore per predicationes. **P**s. Laborant clamans. rauce facte sunt fauces mee. Sed heu pauci audiunt christum: cum tamen terra audiuit clamorem suum cum tremuit tempore passionis et petre que scisse sunt. Sed

heu miseri peccatores eum in suis predicacionibus audire nolunt ut uertant et saluentur. Quarto laborauit suis pedibus. quia circumbar per castella annuncians regnum dei. Non enim iuit in equo uel in curru. sicut nudis pedibus. **I**oh. iij. Fatigatus iesus ex itinere sedit super puteum. Quinto laborauit oculis. scilicet lacrymas effundendo. unde **I**ob. xvi. Facies mea intumuit a fletu. Sexto laborauit toto corpore et omnibus membris sudorem sanguineum sudando. flagellis cum cedendo. cruce portando. et in ea expansus toto corpore moriendo. Ergo merito exemplo ipsius laborare debemus. et non ociari. **I**oh. xij. Explem⁹ enim dedi uobis. Tertium remedium est consideratio liberacionis. quia pro labore quem hic patimur liberamur a laboribus et a penis eternis. de quibus dicit **P**s. Laborabunt in eternum et uiuent adhuc in fine. Unde Gregorius. In labore transitorio atterimur a perpetuo labore liberamur. Sed peccator non preuenit ad hoc aut eternam oporteat eum puniri. aut hic ad tempus laborare: et pro peccatis satisfacere per tribulationem et alia bona exercitia. Unde si quis consideret diligenter fortis et eternas penas inferni: leues reputabit labores et pressuras huius mundi. Unde Gregorius. super illud **M**at. viij. Etiam in tenebras exteriores. Dicit in inferno erit frigus intolerabile. ignis inextinguibilis. uermis immortalis. fetor intolerabilis. renebre palpabiles. flagella cedentia. horrida visio demonum. confusio peccatorum. desperatio omnium hominum. Erunt enim miseri mors sine morte. defectus sine defectu. quia ibi mors spiritus incipit et deficere nescit. Ex quo sequitur quod merito debemus hic uniuersaliter operari ut ab illis eternis malis liberemur. **Q**uartum remedium est consideratio temporis in quo sumus constituti. quod est tempus gratie. quia nos sumus in die et antiqui fuerunt in nocte. Unde apostolus **R**om. i. dies autem appropinquabit. magis reprehensibiles sunt quam tempore gratie quam ante in veteri testamento ociosi fuerunt.

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

Et hoc propter preciositatem temporis in quo sumus. **Uñ Bern.** Nihil preciosius tempore et ergo ut possimus digne rationem reddere pro eo debemus illud utiliter expendere. **Uñ Greg.** Sicut capillus capitis non peribit: sic nec momentū temporis. quoniam de eo oportet nos reddere rationem quoniam illud expēderimus. hoc scilicet esset memorandum omni die et omni hora. sicut legitur de quodam bono homine. quod quicūque audivit horologium signare. tunc se dixit. **O deus iterum unā horā temporis gratie expendi: de quo tibi redditurus sum rationem quoniam in illa vixi.** **Uñ etiam Anselm.** in meditationibus. **O lignū aridū et inutile eternis ignibus dignum. quod respondēbis in illa die cum exigeretur a te usque ad ictū oculi omne tempus vivendi tibi impensum.** Tūc quippe damnabitur quicquid fuerit inuētus operis in te vel ocio si sermonis usque ad minimā cogitationem et tempus quo vixisti: si non fuerit ad voluntatem dei directum. **O Quintū est consideratio future mercedis.** **Uñ Aug.** Si labor te terret vide mercedē. **Uñ Bern.** xv. **Et factus est sermo domini ad abraham p̄visionem dicens.** Noli timere abraham: ego p̄ceptor tuus et merces tua magna nimis. Sic itā potest christus dicere cuiuslibet homini bonū operātū. Ergo si terret p̄grū hominem labor: attrahat euz merces. nā grauis et ieta videtur breuis mercēnario si in fine diei expectat magnū p̄cium temporale: quod tamē parū est respectu eterni p̄mij. **Uñ Greg.** Spes in eternitate animi exigit. Et idcirco nulla mala que exterius tolerat sentit. **Chrys.** Si repēstas nauis: vulnera militibus: si frigora agricolis: propter p̄mijū temporale leuia sunt. Quanto magis debet esse leuia propter p̄mijū sempiternū. Si quis diceret. surge. vigila et ora hac die et cras dabo tibi centū florenos. Et secūda nocte plus promitteret. et tertia nocte multo plus. et quanta maiorem honore et dignitate et diuitias quā habet imperator: faceres liberet et sponte et p̄mpte. **Sed hec nihil sunt respe-**

ctu mercedis quā deus pro mittit operantibus bona opera. **Uñ Bern.** sup. **Latica.** Reuera verū est gaudium et solum quod non de creatura: sed de creatore percipitur. quod cum possides: nemo tollet a te. cui comparatio omnis alius de iocunditas meror est. omnis sua: ultra dolor est. omne dulce amarū. omne decorū fedū. omne aliud quod delectare possit molestū. **Uñ Aug.** de li. ar. **Tāta est pulchritudo iusticie. tāta est iocunditas lucis eterne. ut etiā si non liceret in ea amplius manere quā vnus dies hora. propter hoc solum innumerabiles anni huius vite pleni delicijs et etiā cum affluētia temporalium bonorum recte meritoque premerentur.** **Uñ etiam Hieron.** in quadā ep̄la. **Nullus labor durus. nullum tempus longū videri debet quod gloria eternitatis acquiratur.** **Uñ exemplū legit in vitā patrum.** **Quidā frat̄ interrogauit abbatē achille dicens.** Cur sedes in cella mea patior accidere. **Cui senex ait.** Quia nō dū vidisti requiem quā speramus neque tormenta quā timemus. si enim ea inspiceres diligenter. etsi veribus esset plena cella tua usque ad collū: etiam in ipsis permaneres sine accidia.

De auaricia.

Auaricia detestanda est. **Primo** propter multiplices maledictiones quę in scripturis auarę inflicte sunt. **Uñ Luc.** vi. **Ue vobis diuitibus quę hic habetis solatōes vestram.** **Fac.** v. **Agite nūc diuites. plorate et ululantes in miserijs vestris quę aduentent vobis. diuitie vestre putrefactę sunt. et vestimenta vestra a tinea sunt comesta.** **Aug.** et argentū vestrum eruginauit. et erugo eorum interfecta erit vobis. et mā. car. ve. sic ignis the. v. irā in non diebus. **Itē Aug.** **Ue illis quę inbiant ut augeant res pituras vestras amittant.** **Et sic cum quis diligenter sacras scripturas aduertit: tūc. xij. maledictiones reperit super auaros diuites. quare merito**